

MINDER BEKENDE EN/OF VERDWENEN LOCATIES IN GENT

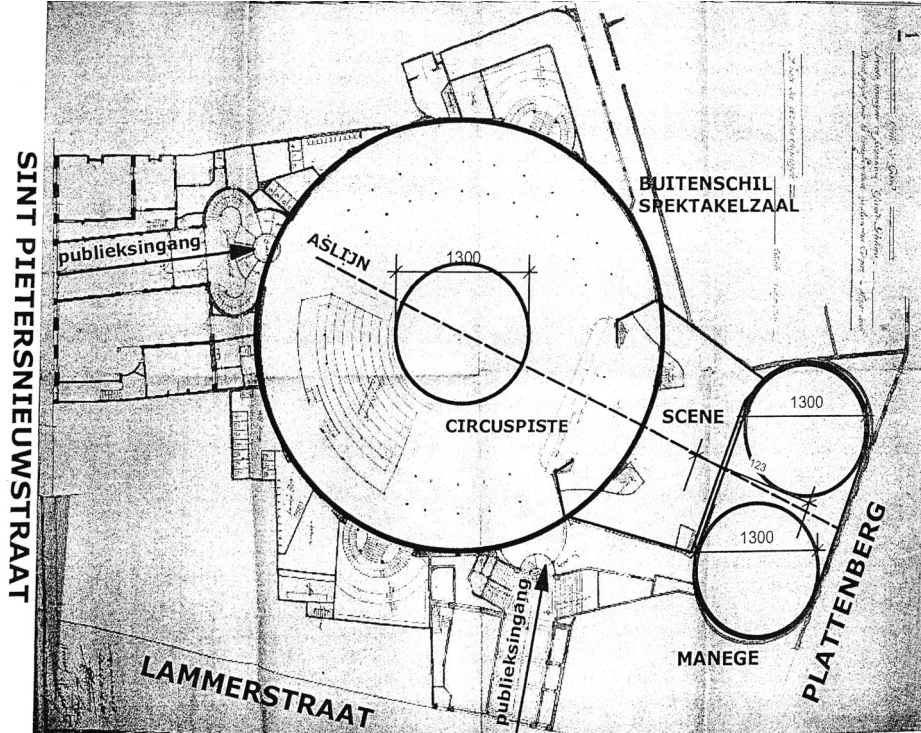
Wintercircus, St.-Pietersnieuwstraat, Lammerstraat.

In 1894 bouwde architect Emile De Weerdt, op het terrein van een afgebrande katoenfabriek, het eerste stenen circus te Gent aan de Sint-Pietersnieuwstraat en de Lammerstraat. In 1879 was er reeds een eerste wintercircus gebouwd in de Sint-Amandstraat, vandaar de naam: Nouveau Cirque. De zaal had elektrische verlichting en de wanden waren gedecoreerd met muurschilderingen van Montald. De eerste voorstelling had plaats in 1895 met 120 artiesten en 150 paarden. De damestoiletten werden door journalisten beschreven als weelderig. De hoofdingang van de Nouveau Cirque was voorzien in de Sint-Pietersnieuwstraat. Het gebouw had de vorm van een regelmatige zestienhoek, aan de binnenkant een cirkel. Het was helemaal onderkelderd om plaats te bieden aan de steenkoolopslagplaatsen, de ruimtes voor meer dan 100 dieren en de vertrekken voor de optredende artiesten. Vanaf het begin was het circus ook voorzien van een scène. De zestienhoek draagt een ijzeren kogelvormig dak met centraal een cilinder voor de verlichting. De tribunes waren ingedeeld in drie rangen: de eerste en de loges er boven waren voorbehouden aan de gegoede burgers. De galerij en het paradijs of “uilenkot” was voor het gewone publiek.

In 1913 kreeg het de naam Gent Palace. In 1920 brandde het circus gedeeltelijk af.

In 1923 begon architect Adrien Pascal Ledoux aan de bouw van een tweede circus in neo klassieke stijl. De tribunes werden opgebouwd in beton en er werd ook op grote schaal gebruik gemaakt van gietijzeren kolommen, waardoor overbodige muren konden weggebroken worden. Hij besteedde veel aandacht aan de binneninrichting, o.a. met centrale verwarming, klank en lichtinstallaties en een akoestisch plafond. Het “mooiste circus van Europa”. Men ging er om te zien en om gezien te worden. De hoofdingang lag nu in de Lammerstraat, waar een gedenkplaat nu nog aan de geschiedenis van het circus herinnert..

In de jaren 1930 werd het circus omgebouwd tot een spektakelzaal met de laatste technische snufjes voor circus, manège, film- en variététheater, lyri-

NOUVEAU CIRQUE RUE NEUVE ST-PIERRE

GRAND CIRQUE RUSSE

Samedi 24 Mars 1900, à 8 heures

OUVERTURE ET DEBUTS

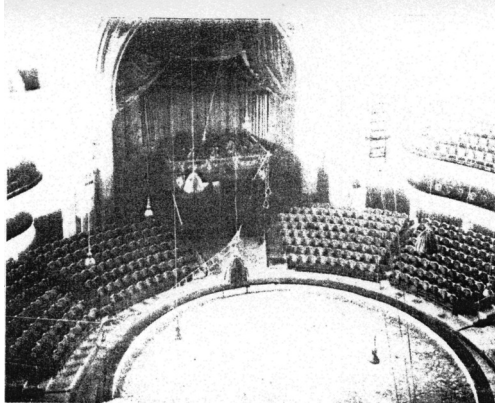
Le tableau de la scène sera le plus beau et le plus intéressant de tous les jours de la saison. M. SEELYOW, Directeur

JUMBO ou METALON

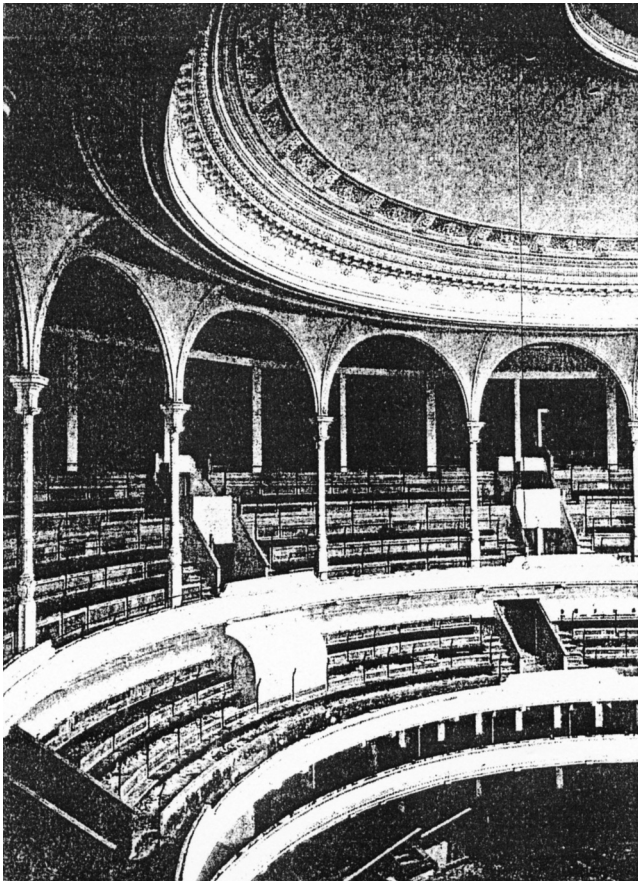
RUSSE DON CARLOS

Montés en Haute Ecole

GRAND CIRQUE RUSSE

Nieuw Circus (1930)

Nieuw Circus
Galerijen, balkons, bogen, zuilen

sche schouwburg en danszaal die plaats kon bieden aan 3.400 bezoekers. Men organiseerde ook tombola's: eerste prijs voor de 3e rang: een schoon kostuum; voor de 2e rang: 500 kg. kolen. In 1933 bracht het Duitse circus Bush er "Circus onder water", waarvoor de piste gevuld werd met 500.000 liter water. In 1937 was Un soir d'oubli geprogrammeerd met het optreden van een groep danseressen met ontblote borsten. Het merendeel van de toeschouwers applaudiseerde enthousiast en de voorstelling lokte volle zalen, maar verwekte uiteraard ook een groot schandaal in de stad. De laatste circusvoorstelling had er plaats in 1944.

Net na de Tweede Wereldoorlog, de datum hangt af van de bron, kwam het gebouw in handen van Ghislain Mahy; die er een garage van maakte. Bezeten door verbouwingen heeft hij aan het gebouw grondige wijzigingen aangebracht waarbij de rijkelijk versierde galerijen en balkons verloren zijn gegaan. Mahy spaarde geen moeite om zijn zaak bekendheid te geven: zo hing hij er een vliegtuigje en de cabine van een zeppelin op om de aandacht te trekken, en de aanpalende coiffeur in de Lammerstraat maakte vanuit zijn kapperszaak een doorgang waarlangs de wachtende klanten rechtstreeks in zijn garage konden komen.

De garage van Mahy omvatte alles: smeerputten, benzinepompen, magazijnen, kantoren, werkplaatsen, nieuwe auto's en een verzameling oldtimers, allemaal rond dezelfde centrale open ruimte.

De oldtimerverzameling van Mahy - hij kocht zijn eerste Fordmodel T in 1944- is een van de belangrijkste verzamelingen in Europa. In 1978 heeft hij met een deel van zijn verzameling Gent verlaten omdat de stad geen belangstelling had voor een oldtimer museum. Na eerst in Houthalen, Limburg te zijn gevestigd, heeft de verzameling thans een plaats gevonden in de Auto-world, Cinquantenaire te Brussel en ook te Leuze.

In 2009 heeft er, na jarenlange leegstand, nog een grote fototentoonstelling plaats gehad. Een tentoonstelling tussen de vaste bewoners, de duiven.

Het gebouw verkeert inmiddels in een erg vervallen toestand, zodat verschillende opties mogelijk zijn. Ten eerste: volledige restauratie. Weinig waarschijnlijk wegens te hoge kostprijs. Ten tweede: nieuwe bestemming als winkelcentrum of multimedia stadsbibliotheek. Die laatste optie lijkt de grootste kans te maken. Voorlopig hebben er wel tentoonstellingen plaats.

Literatuur

Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 4 nb. Stad Gent. Zuid-West, 1979.

Roghes, Uit de Gentse Oude Doos, Den nieuwen cirk, I, II, III, Vooruit, november 1971.

- J. Nauwelaerts. Een stenen circus te Gent. Eindwerk kunstgeschiedenis, UG, 2006.
J. Tyssens, Deftig vermaak, ijdel vertier, 2009.
E. Veraverbeke, Het Gentse “Nieuw Circus”
E. Jonckheere, Kijklust en sensatiezucht. Een geschiedenis van revue en variété, 2009.

Daniël Van Ryssel

IN 1340 WERD TE GENT EEN ENGELSE PRINS GEBOREN

JOHN OF GAUNT, PETEKIND VAN JAKOB VAN ARTEVELDE

Dit artikel schreef Pierre Kluyskens meer dan een halve eeuw geleden.

In de politieke loopbaan van Jakob van Artevelde staat 1340 met gouden letters gedrukt: het is het jaar van de beslissende overwinning van zijn pro-Engelse politiek, het jaar dat hij zijn macht en heerschappij over de Vlaamse steden versterkt, het jaar ook van de grootste eerbewijzen die hem, burger en poorter van Gent, als aan een koning te beurt vallen.

Het is waarschijnlijk aan dit uitzonderlijk jaar in zijn carrière dat Emile Verhaeren dacht toen hij schreef:

“Artevelde fut roi”

“Roi sans titre, mais roi quand même”!

Niet Lodewijk van Nevers maar de Gentse hoofdman zal voortaan de politiek van het graafschap oriënteren en meteen beslissen over de zegepraal van Frankrijk of van Engeland. Wie hem in zijn kamp kan krijgen, neemt automatisch een optie op de overwinning. Het is Artevelde die een van de eerste, een van de meest spectaculaire bladzijden uit de Honderdjarige Oorlog zal schrijven; het is Artevelde die Vlaanderen zal losrukken van Filips van Valois, Gent en de andere Vlaamse steden neutraal zal verklaren en ze eindelijk, wanneer de tijd gekomen is en de gemoederen rijp zijn, aan de zijde van de Engelse koning, Edward III, zal scharen.